

MOLENMAKERS-
BEDRIJF

Roemeling
en
Molema

Kerklaan 5, Scheemda
Telefoon 05979-1669

Genda Koster 87-3

MULDERSNIJS

MOLENWERKGROEP OOST-GRONINGEN

H.T. ZUUR TUINCENTRUM-BOOMKWEKERIJEN
aanleg

TUIN onderhoud
ontwerpen
adviezen

Wij leveren bomen, rozen, sierheesters, vaste planten, coniferen.

OOK HET ADRES VOOR ERFBEPLANTING MET SUBSIDIE.

Weddêrweg 141 - Oude Pekela Telefoon 05978-12708

Het van ouds
vertrouwde
adres:

AANNEMERSBEDRIJF

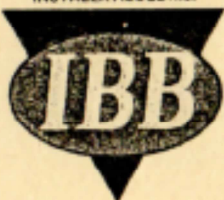
G.KUIL en ZN

- NIEUWBOUW
- VERBOUW
- ONDERHOUD
- RENOVATIE

OUDE PEKELA - Acaciastraat 17 - Tel. 05978-18412 b.g.g. 13579

INSTALLATIEBEDRIJF

M. BEZEMA
F. CLOCKSTRAAT 162

OUDE PEKELA
TEL. 05978-12455

erkend
GQUE
installateur

VOOR DE ALERSTE VERENIGING
VOOR DE CENTRALE VERENIGING
DE LUCHTVAARDIGHEIDSDIENST

- ★ Koper-, lood- en zinkwerken
- ★ Gas, waterleiding en sanitair
- ★ Mastieksakbedekking
- ★ Centrale- en luchtverwarming
- ★ Zelfbouwpekketten
- ★ Alles voor de doe-het-zelver

MULDERSNIJS

Mededelingenblad van de Molenwerkgroep
Oost-Groningen.

Muldersnijs verschijnt 4x per jaar en wordt mede
mogelijk gemaakt door onze adverteerders.

REDACTIE:

Sietske Bezema-Tel	Oude Pekela	05978-12455
Alides Hofsteenge	Vriescheloo	05973-1238
Grieto de Vries	Scheemda	05979-1931
Marina Wildeboer	Winschoten	05970-22111

Redactieadres: S. Bezema-Tel. F. Clockstraat 162

SECRETARIAATSADRES:

Molenwerkgroep Oost-Groningen
Postbus 47
9695 ZG Bellingwolde

Voorzitter	L.E. Buiskool Blijham	05976-1386
Secretaris	D.J. Tinga Groningen	050-417077
Penningmeester	G.G.I. Koster-Westervaarder Finsterwolde	05971-31649
Leden	G.de Vries Scheemda	05979-1931
	J. Hazelhoff Blijham	05976-1220

BIOTOOPWACHTER:

B. Oomkens Winschoten 05970-14269

INSTRUCTEURS:

D. Bos	Bellingwolde	05973-1292
L.E. Buiskool	Blijham	05976-1386
B. Oomkens	Windchoten	05970-14269
D.J. Tinga	Groningen	050-417077

OMSLAG:

Derk Jan Tinga

ILLUSTRATIES:

Marina Wildeboer

eerste jaargang-no 3

Aan de leden van de Vereniging Molenwerkgroep
Oost-Groningen.

Groningen, 4|10|87.

Dames en heren!

U wordt hierbij uitgenodigd tot het bijwonen
van de tweede algemene ledenvergadering van dit
jaar, die zal worden gehouden op zaterdagmorgen
31 oktober in de kantine van de gemeentewerkplaats
te Oude Pekela, gelegen aan de Scholtenswijk 6.

De agenda is als volgt:

- 1) Opening door de voorzitter.
- 2) Notulen.
- 3) Ingekomen stukken en mededelingen.
- 4) Start nieuwe cursus/publiciteit/data.
- 5) Voorjaarsexamens.
- 6) Evaluatie Oost-Groninger Molendagen.
- 7) Samenwerking met andere clubs met ongeveer
hetzelfde streven, zoals bijvb. een Streek-
museum e.d.
- 8) Reacties op Muldersnijs.
- 9) Organisatie Oost-Groninger Molenweekend
voor mensen in de rest van de provincie
Groningen of misschien zelfs Nederland?
- 10) Lezing met dia's door de heer Hermann Wagener
uit Norden, Ost Friesland (onder voorbehoud).
- 11) Sluiting.

Namens het bestuur,
Derk Jan Tinga,
secretaris.

Eén van de leuke dingen van het vrijwillig molenaar zijn, is
het ontmoeten van buitenlandse mensen op de molen.
Je moet dan met gebaren en talen proberen om de wer-
king van alles uit te leggen.
Zo hebben wij al eens mensen uit Alaska op de molen gehad
die op huwelijksreis waren (9 maanden) en waar ik nog steeds
mee correspondeer.

Doch wat mij de vorige week is overkomen.....nee...dat had
ik nog nooit mee gemaakt. (ill.) IK SCHROK EN BLOOSDE.
In ons dorpje warer Polen te gast in het kader van een
kulturele uitwisseling.
Naast scholen, de kerk en enkele bedrijven, bracht men ook
onze molen een bezcek.
Ze zouden om elf uur komen en net zoals het was, geen wind.
Gelukkig kwamen ze om kwart over 11 en weer volop wind.
Natuurlijk moest ik er even een zeiltje voorleggen en de
poolse opmerkingen die ik toen hoorde, konden net zo goed
groningse zijn.

Toen ze na het nu-
tigen van de af-
scheidsbereburger(ssssss) huis-
waarts keerden,
namen we zelf nog
een neutje. (ik
tegen de schrik)

sietske.

Maalstenen en Scherpen (Billen).

Het is te begrijpen dat een molenaar er alles aan gelegen ligt om zijn maalstenen in een zo goed mogelijke staat te hebben om een goed produkt te maken. Dit komt er op neer dat een koppelsteen goed gebild moet zijn en goed slijt, dus goed op elkaar moeten passen. Voor men begint te billen (scherpen) moet men eerst een rij (rechte lat) over de stenen houden om te zien of ze goed vlak zijn. Het kan nl. gebeuren dat verharding in een steen zit, wat minder slijt. Dit moet dan eerst weggebild worden. Meestal gebeurt dat bij stil weer, maar ook wel 's nachts, vooral 's winters als het zeer druk op de molen is, omdat de koeien dan op stal staan. Er wordt dan meestal één steen gescherpt, hetzij de looper, hetzij de ligger. Dit gaat natuurlijk om een goed produkt te maken en kun je de steen ook een beetje dieper billen.

Vroeger had je alleen natuursteen, blauw of zandsteen, meestal uit Frankrijk. Het was nogal een werk, vooral de blauwsteen, dat was nog harder dan zandsteen en vooral om er een mooie snee voor te zetten, zodat de steen goed ging snijden. Dit was vooral noodzakelijk voor de bakker bij grof malen voor roggebrood. Vroeger had je ook geen balancer rijnen, maar vaste rijnen met vier vaste armen. Ook had je stenen die op twee kogels balanceerden, nl. een kogel tussen de rijen en bolspil en rijen en klauw. Deze stenen balanceerden heel erg, hadden weinig weerstand op de draaipunten. Met een vaste rijen maalde het met weinig wind heel mooi. Ze gingen nooit stoten, maar hadden een vaste baan (zoals een vliegwielen). De armen van de rijen zaten vast in de steen met hardhouten wiggen, dit moest wel, want het verstelde nog al eens als de steen uit elkaar was geweest en dus uit balans, dan moest je zo'n steen eerst weer uitwegen (pompen) en werd aan de kant waar het liggen bleef een kleine ijzeren wig met een koevoet b.v. tussen de steen en de arm van de rijen gedreven, zodat het weer in balans was. Dit was een pressiesiewerk en je was er wel een uur of twee mee bezig. Maar als het dan ook in orde was, kon je er prima mee werken,

vooral bij weinig wind en had je er veel plezier aan.

Daarom is een verstelbare taaspot aan te bevelen (wanneer de bolspil in draait) en kun je de looper er een beetje mee bijstellen. Bij een balanceerrijen ging dit natuurlijk veel vlugger, maar bij deze moet de steen goed wettig zijn. Dit moet je doen door een stukje lood aan de te lichte kant in een vanggat aan de bovenkant van de steen te doen.

Bij een vaste rijen was het natuurlijk hopeloos als je een moer of bout, soms ook wel een koper gewicht tussen de stenen kreeg, want een magneet trekt nou eenmaal geen koper aan, dan kon je opnieuw beginnen met het in balans brengen van de steen.

Met een blauwsteen (zoals gemeld) kun je heel mooi rogge breken voor roggebrood, weinig ondermeel waar de bakker heel blij mee is. Daar krijg je lekker los brood van, een kunststeen is prima voor tarwe malen, die maakt zacht meel en als hij goed gebild is wordt het meel niet warm, zoals jullie wel weten, als het meel te warm wordt gaat de bakwaarde achteruit.

Dit was een heel verhaal over stenen scherpen en uitbalanceren. Ik hoop dat jullie er een beetje van op doen, maar in de praktijk leer je het natuurlijk veel beter. Daarom is het van belang voor een vrijwillige molenaar om dat eens met een instrukteur te doen, daar kun je veel van leren. Zo dat was het dan voorlopig en dan tot een volgende keer. Tot ziens op een molen en veel sukses toegewenst.

D. Bos

KORTE BERICHTEN!

Korenmolen "De Noordstap" te Noordbroek wordt gerestaureerd.

De herinrichtingskommissie Oost-Groningen en de Gronings Drentse Veenkoloniëën hebben geld uitgetrokken voor de reconstructie van de molen.

De molen moet daarvoor eerst worden gekocht door de gemeente Oosterbroek van de huidige eigenaar D.B.Overdijk. De heer Overdijk en de gemeente zijn nog in onderhandeling over de eigendomsoverdracht.

Na de restauratie zal de molen wellicht worden doorverkocht aan de molenstichting.

De restauratie levert 100 mensweken werk op.

De restauratie moet voor 1 juni 1988 van start gaan en duurt ongeveer een half jaar.

Na deze restauratie is Oost-Groningen weer een maalvaardige molen rijker en is er voor onze leden werk aan de winkel

De standerdmolen te Ter Haar.

Deze molen thans nog eigendom van de ~~Stad~~ Groningen zal in oktober officieel worden geopend.

De molen wordt per 1 januari 1988 in eigendom overgedragen aan de gemeente Vlagtwedde.

In het volgende nummer van muldersnijs een uitgebreid verslag.

Korenmolen te Ganzedijk.

Aan de restauratie van deze molen wordt momenteel hard gewerkt door het molenmakersbedrijf Molema en Roemeling.

Ze zijn bezig met het dichtmaken van het achtkant en de kap om de najaarsregens buiten de molen te houden.

Inmiddels zijn o.m. de stelling, enkele achtkantstijlen, de schoren en de spruiten vernieuwd.

Het werk loopt nog door tot het voorjaar van 1988.

Poldermolen van Wedderbergen.

komt

Over de restauratie en andere wetenswaardigheden in onze volgende muldersnijs, een verslag van één van onze nieuwe leden Joop Bierhof (student op Molen Onrust).

MOLENAARSKURSUS!

Binnenkort gaat er weer een nieuwe molenaarskursus van start. (14 nov. a.s.)

Wellicht zijn er onder onze ongeveer 45 leden nog meer vrouwen en mannen die met onze Oost-Groninger molens willen draaien.

Er is nog altijd veel behoefte aan vrijwillige molenaars, omdat het gewenst is om op elke molen tenminste 2 mensen te hebben.

Heeft U belangstelling geeft U zich dan snel op bij één van de voorin genoemde instructeurs.

Ook Uw vrienden of kennissen kunnen zich opgeven en natuurlijk kunt U ten allen tijde een kijkje in de molen nemen en zich zo eens oriënteren.

MUSEUMMOLEN(S).

Er leeft bij enkele van onze leden het idee, één of twee molens in onze regio in te richten als museummolens.

Hiervoor moet een verzameling van oude molenaarsvoorwerpen worden verzameld en daarna worden tentoongesteld.

Misschien heeft iemand hier nog iets voor dat eventueel in bruikleen gegeven kan worden.

Heeft U iets of weet U iemand die iets op molengebied kwijt wil belt U dan onze kontaktman J.Hazelhoff.

Hoofdweg 87

Blijham

tel.05976-1220

Kom op bezoek.

Een nieuw initiatief van onze molenwerkgroep is het staan met een stand op de Adrillenmarkt op 2 november te Winschoten. We staan dan de gehele dag in de klinker. n zullen Uw bezoek zeer op prijs stellen. Een goed initiatief. Bravo.

EXCURSIE NOORD-OOST FRIESLAND.

Beste leden en cursisten!

Zaterdag 17 oktober hopen we weer een excursie te houden, deze keer naar het noord-oosten van de provincie Friesland.

Aangezien we waarschijnlijk ook een paar molens gelegen op enige afstand van de verharde weg gaan bezoeken, lijkt het aan te bevelen, ook een paar laarzen mee te brengen, zodat we niet weer met soppende schoenen uit het weiland zullen komen (zoals de laatste keer in Wijckel).

Om te beginnen verzamelen we ons weer in Winschoten bij Molen Berg, waar we ons over de beschikbare auto's kunnen verdelen.

We vertrekken daar om 8.15 uur precies.

Vervolgens rijden we via Groningen en de Friesche Straatweg (E 10) naar Leeuwarden, richting Franeker.

Meteen buiten Leeuwarden, in Marssum, gaan we van de snelweg af en onder het viaduct door, richting Bolsward, dan weer onmiddellijk links, waar we de kleine spinnekop al kunnen zien staan.

Omstreeks 9.45 uur staat daar Bert Prins om ons uit te leggen te geven over de molen.

Misschien dat er nog een bezoekje aan de molen van Marssum in zit, maar we moeten wel zorgen, dat we omstreeks 10.15 uur vertrekken.

Via de weg naar Berlikum rijden we naar Beetgum, waar we afslaan naar Stiens.

Hier worden we om 10.30 uur verwacht door Piet Bootsma op de korenmolen aldaar.

Na een bezichtiging van de molen gaan we vanaf Stiens richting Holwerd; we nemen de afslag Hallum, rechtsaf naar Birdaard, via een klein weggetje bij Tergracht langs.

In Birdaard worden we om 12.30 uur in café-restaurant 'It Hoekje' verwacht, waar we ons warme middagmaal nuttigen. (Ter oriëntatie: soep f3,00-schnitzel of karbonade met aardappelen en groente f17,50-haasbiefstuk f26).

Omstreeks 14.00 uur worden we op de pas gerestaureerde en geopende molen 'De Zwaluw' verwacht.

Dit is een zaag- en korenmolen, waar in "Molens no 7" van D.H.M. veel aandacht aan wordt besteed.

Misschien is het ook nog mogelijk, poldermolen "De Olifant" uit 1867 (afkomstig uit de provincie Groningen) te bezichtigen.

Deze molen heeft 3 vizels: één voor het inmalen en de andere twee voor het uitmalen van water.

Na de bezichtiging van deze molens blijft er misschien nog wat tijd over, om door te rijden naar Dokkum en daar de stadsmolens te bezoeken.

We proberen daar om 16.15 uur te zijn.

Om vijf uur vertrekken we weer naar Groningen.

In de hoop op mooi weer en wat wind,

TOT ZIENS !

Derk Jan Tinga (secr.)

MULDERSVERSJE

Na ik van't veld het water maalde,
Waarvan de Boer zijn oogst afhaalde,
Ben ik van Beem door Sikke Welt
Verbragt en hier weer heengesteld.
Hij gaaf aan mij een hart van steen,
'k Werk nooit vermoeit voor't algemeen
'k Maal Garst of Rog, ja, alle dagen
Tot meel of gort, naar elks behagen.

Inscriptie molen "EVA" te Bedum.

CURIEUS

Een dominee staat in een Gemeente
Een soldaat ligt in dienst
Een molenaar zit op een molen

Buiskool

MOLENVERHALEN VAN LEMMINGA

Naar de Westerse molen met ondergetekende en Murries. Langs het water naar de molen enorm hoog gras, een en ander toch een mooi gezicht. Op de aanhanger een motorgrasmaaier, zo een die je moet dragen aan een stel riemen om je nek.

Bij de molen aangekomen hebben we eerst de kap gekruid van Noord naar Zuid een en ander toch nog 25 min. aan de zwengel. En Murries maar zweten. Bij ieder veldje even gestopt om uit te blazen, het was toevallig net lekker weer en een beetje broeierig. We hebben daarna gras gemaaid en ik zelf met een klein zeisje ook wel genaamd Ruskemer. Zo noemden wij die vroeger.

Daar ik altijd een thermos met koffie bij me heb, konden we na afloop van het maaien even drinken, koffie met of zonder suiker en melk, dus naar keus.

Daar de vangbalk de kapzolder schuurt met het kruien hebben we deze één gat verstoken. In het vangijzer zitten nl. meerdere gaten en zo hebben we dit opgelost. Een man aan de vangketting, de ander op de kapzolder. Na proefdraaien loopt de vang echter niet vrij, zodat we daar ook nog een oplossing voor moesten zoeken. Na overleg hebben we de rijklamp met ongeveer 2 cm verhoogd, zodat de ijzeren vang boven toch vrij is gekomen. We hebben daarna de windborden gestoken en toen de vang er af. Er was voldoende wind om ook de vijzel mee te laten draaien. Windkr. + 5.

Doordat deze vijzel er nog al veel water uitgooit, kwamen we al gauw met een verstopt rooster te zitten, gevolg het wiekenkruis gaat er vandoor, aantal einden op naar + 85.

Ondertussen maar trekken met de krauwel om het rooster vrij te krijgen, doch de aanvoer van waterplanten en dergelijke was dermate groot dat we daarmee zijn gestopt.

De wicken gaan in een zelfde tempo voort, dus met weinig water op de vijzel. Het is echter een sterke molen die wat kan hebben en tenslotte hebben wij nog altijd de zwichtketting bij de hand.

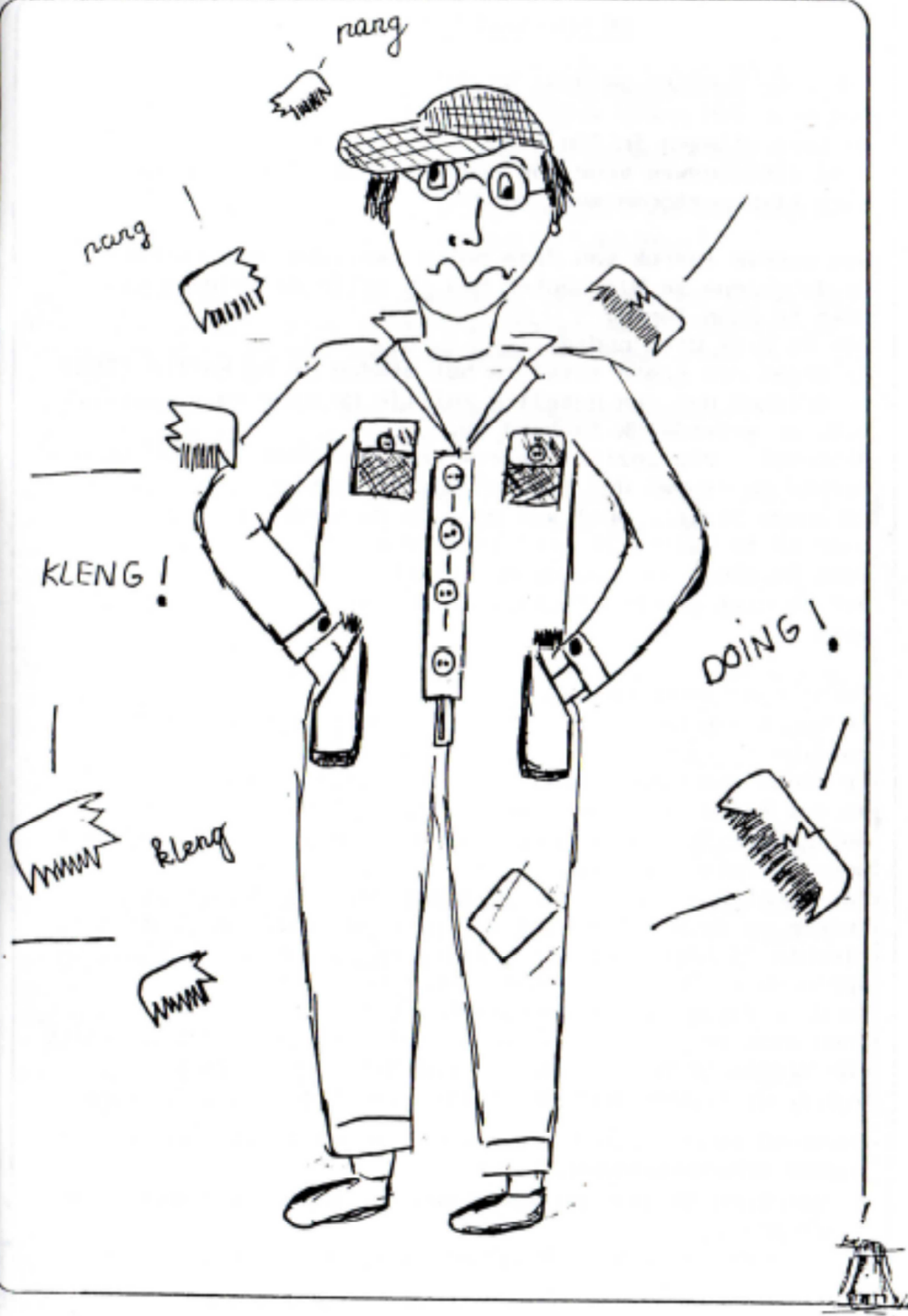
Tegen vijf uur zijn we er mee gestopt. Kleppen open, de vang er op, pal in, stutten aangebracht. Voordien nog de windborden uitgehaald. Ketting aan de roe en de bliksemafleider aangebracht.

Een en ander een mooie middag, maar wel even zweten zo nu en dan.

Roelof Lemminga

LIMMERICK

Een welbespraakt molenaar op "De Dellen"
Kan je over't molenvak alles vertellen
Maar t'is toch wel zot
KAMMEN.....ZO MAAR.....KAPOT
En z'n mond lijkt hem nu wel te knellen !

DE MOLENAAR PRIVÉ.

Een vrije donderdagmiddag bij Buiskool op de Molen; dat is nog eens een goede vrijetijdsbesteding. En twee vliegen in één klap, want ik kon Buiskool gelijk even interviewen voor ons krantje; wat bij alle drukte ook weer klaargestoomd moet worden.

Mijn eerste indruk van deze molen was...Wat een ruimte! Op de molens in Winschoten heb ik zelfs de neiging gekukt te gaan lopen. Dat is hier niet nodig. Er staat een grote tafel in het midden om bij koffie (ENZ) te drinken met een gezellig zeiltje er over en..... B.B. er vriendelijk lachend bij. Alhoewel zijn gezicht betrok wel even, want ik kwam onverwachts en er was dus een gebakje te weinig. Hij duwde Sietske snel wat geld in de handen om ook één voor mij te halen, (ik voel me hierover diep schuldig) want Buiskool was woensdag 7 oktober 69 jaar geworden! Het is niet aan hem te zien en dat weet hij zelf ook héél goed.

Eerst maar even aan het werk. Er moest een best stuk gekruid worden; van noord-oost naar zuid-beetje west en daarna draaien met blote benen want er stond een beste wind. (Wk 8 met harde stoten) Na dat harde werk eerst koffie met gebak. Molenmaker Molema kwam er daarna ook nog aan want de vang moest versteld worden. Het lichten hiervan ging zo zwaar dat Sietske op haar knieën op de stelling moest liggen en zelf kon ik de vang slechts lichten door met ketting en al van de stelling te springen en dat doe je ook geen twee keer. Na deze reparatie weer een bakje koffie. Toen kwam er nog wat Buiskool niet verwacht had...hij moest mijn vragen beantwoorden. HET ZWEET BRAK HEM UIT N.a.v. de vragen vertelde Bertus Buiskool het volgende:

Buiskool was eerste lid van de door het I.V.N. opgerichte cursus voor molenaars. Hij was toen 55 jaar en moest voor de cursus helemaal naar Vierhouten. Vroeger als kind kwam Buiskool al op de molen in Beerta.

Hij moest hier altijd gort halen. Het mooiste vond hij altijd dat hij even de kleppen open en dicht mocht trekken, vanaf toen is de belangstelling voor molens ontstaan, gebleven en gegroeid. Het mooiste van het molenaar zijn vindt Buiskool dat hij de natuur (de wind) kan beheersen. Eerder beheerste hij bijënvolkten als iemker (wat dat heerser betft..hij is hélemaal geen heerserig type hoor!

Al vrij snel na het examen werd B.B. instrukteur, eerst in Vriescheloo maar later werd hij gevraagd om in Oude Pekela instrukteur te worden, omdat de heer de Jonge ermee op hield. Buiskool heeft tot nu toe 8 mensen opgeleid waaronder Gerda Koster, Alides, Jan Hazelhof e.a.

Op de vraag wat de leukste gebeurtenis was op de molen zegt Buiskool direkt heel spontaan: "toen Sietske op de molen kwam". Hij heeft haar tot het molenaarsvak verleid op één van de Pekelder Jaarmrkten op de tweede zaterdag in september.

Verder vindt Buiskool het altijd heel gezellig op de molen, waar volgens hem de leerlingen veel aan bijdragen. Na een zaterdagmorgen of een donderdagmiddag hard werken op de molen is er ook nog "een leutje kaske" waar ze ook veel plezier aan beleven (ik heb het niet beleefd)

Buiskool heeft nog veel meer interessen dan alleen de molens. Hij fotografeert veel (oude kerken) hij knutselt graag met o.m. zijn draaibank, hij houdt van vissen (niet in het laatst naar complimentjes), kegelen, vrijen en bijen. (gelieve dit niet te verwarren). Verder pluist hij zijn stamboom na en is reeds gekomen tot 1400. Dus toen leefden deze levenskunstenaars ook al, want dat vind Buiskool zich in de eerste plaats en dat kan ik beamen. Naast een schat van een vrouw heeft Buiskool twee dochters (tweeling...niet aan hem vragen wanneer ze geboren zijn hoor) één zoon en vele kleinkinderen, die stapel dol zijn op hun opa!

Ook heel fijn vind Buiskool het dat de molen zo schitterend gerestaureerd en geverfd is.

Molen Onrust is weer een lust voor het oog(en oor).

In de nabije toekomst komt er een toilet, een kantoor (alleen voor de instructeur, voorzien met GORDIJNEN) een verkoopruimte en waarschijnlijk een tentoonstelling in.

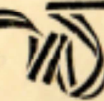
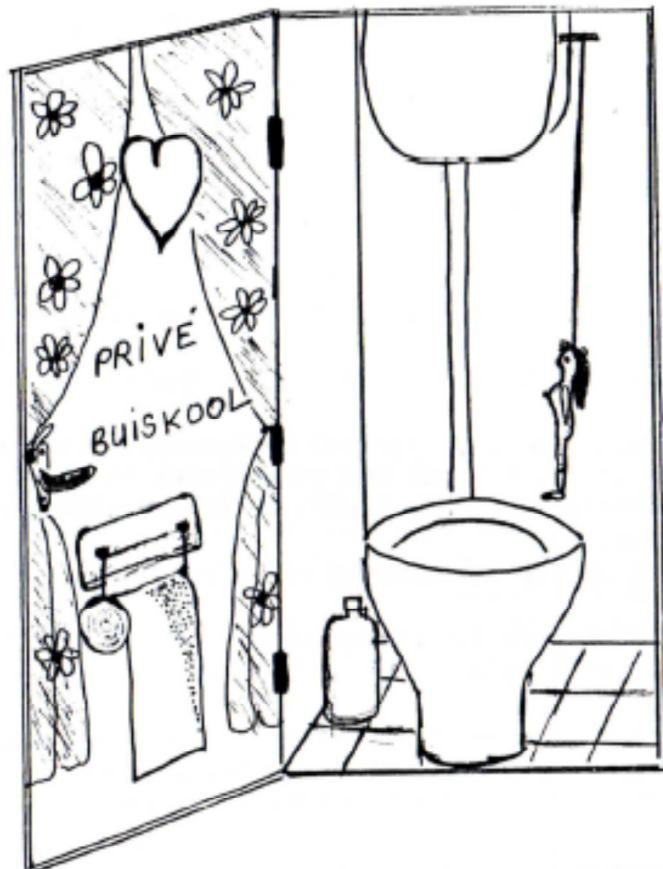
Graag zal ik nog een keer terugkomen want ik heb nog niks uit het leutje kaske gehad. (heb ik misschien niet hard genoeg gewerkt?).

Marina Wildeboer.

p.s.

Degenen onder ons die Buiskool kennen weten natuurlijk dat dit stuk door de red. enorm gecensureerd is. Als je begrijpt wat ik bedoel)

marina

Lekker komt van

slagerij huizing

Feico Clockstraat 110
Tel. 14860 - Oude Pekela

Kwaliteit is onze reclame.
Brood- en banketbakkerij

BRANS

Feico Clockstraat 172
Oude Pekela Tel. 12491

Ruime sortering gebak
en chocolaterie.

Lubbersmanswijk 18
Oude Pekela
tel. 05978-12857

- SCHOONMAAKBEDRIJF
- INDUSTRIELE REINIGING
- HOGEDRUK REINIGING
- OPRUIJEN LOODSEN
EN FABRIEKSTERREINEN
- STEIGERVERHUUR

Bakker en Zn.